

TIEDOTE VUODEN 2022 ALUEVAALEISTA

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (sote-uudistus) tulee voimaan 1.1.2023. Uudistuksessa siirretään vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä kunnilta 21 hyvinvointialueelle. Helsingin kaupunki ei kuitenkaan ole hyvinvointialue eikä kuulu mihinkään hyvinvointialueeseen ja se huolehtii itse sote-palveluistaan ja pelastustoimestaan.

Hyvinvointialueet ovat kunnista ja valtiosta erillisiä julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto. Hyvinvointialueet muodostuvat pääosin nykyisen maakuntajaon pohjalta. Uudenmaan maakunnassa on kuitenkin neljä hyvinvointialuetta.

Hyvinvointialueen ylin päättävä elin on sen asukkaiden valitsema aluevaltuusto. Aluevaltuuston jäsenet eli valtuutetut valitaan aluevaaleissa. Ensimmäiset aluevaalit toimitetaan **sunnuntaina 23.1.2022**. Niissä valitun aluevaltuuston toimikausi alkaa maaliskuun 2022 alussa ja jatkuu toukokuun 2025 loppuun. Vuodesta 2025 alkaen aluevaalit toimitetaan samanaikaisesti kuntavaalien kanssa.

Aluevaaleissa voivat äänestää ja asettua ehdolle täysi-ikäiset Suomessa asuvat Suomen kansalaiset sekä tietyillä ehdoilla Suomessa asuvat muiden maiden kansalaiset.

Äänestäminen on Suomessa vapaaehtoista.

Helsingin kaupungissa ja Ahvenanmaan maakunnan alueella ei toimiteta aluevaaleja.

Äänioikeus – kuka saa äänestää

Saat äänestää aluevaaleissa, jos olet Suomen tai jonkin muun Euroopan unioniin kuuluvan maan, Islannin tai Norjan kansalainen ja täytät seuraavat edellytykset:

- täytät viimeistään vaalipäivänä (23.1.2022) 18 vuotta
- sinulla on kotikunta Suomessa, johonkin hyvinvointialueeseen kuuluvassa kunnassa 3.12.2021

Jos olet jonkin muun maan kansalainen, saat äänestää aluevaaleissa, jos:

- täytät viimeistään vaalipäivänä (23.1.2022) 18 vuotta
- sinulla on kotikunta Suomessa, johonkin hyvinvointialueeseen kuuluvassa kunnassa 3.12.2021

- sinulla on ollut kotikunta *jossain* Suomen kunnassa yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan ennen 3.12.2021

Kotikunta määräytyy kotikuntalain perusteella. Yleensä kotikunta on se kunta, jossa asut. Kotikuntasi määrää myös sen, mihin hyvinvointialueeseen kuulut, eli minkä hyvinvointialueen aluevaaleissa olet äänioikeutettu. Aluevaaleissa voit äänestää vain oman hyvinvointialueesi ehdokasta.

Vuoden 2022 aluevaaleissa kotikuntasi määräytyy sen mukaan, mikä kunta on merkitty kotikunnaksesi väestötietojärjestelmään 3.12.2021 klo 24.

Tarvittaessa voit tarkistaa kotikuntatiedon Digi- ja väestötietovirastosta.

Ilmoitus äänioikeudesta lähetetään kaikille äänioikeutetuille

Digi- ja väestötietovirasto pitää äänioikeusrekisteriä, jossa ovat kaikkien äänioikeutettujen tiedot. Äänioikeusrekisteriin ei tarvitse erikseen ilmoittautua.

Digi- ja väestötietovirasto lähettää viimeistään **30.12.2021** ilmoituksen äänioikeudesta eli ilmoituskortin jokaiselle äänioikeutetulle, jonka osoite on tiedossa. Saat ilmoituskortin sähköisenä, jos olet ottanut käyttöön Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman sähköisen viestintäpalvelun eli Suomi.fi-viestit (lisätietoja osoitteesta www.suomi.fi/viestit). Äänioikeusilmoituksessa on ohjeita äänestämisestä, tieto vaalipäivän äänestyspaikastasi, tietoa aluevaltuuston tehtävistä sekä luettelo asuinpaikkasi lähellä olevista ennakköäänestyspaikoista. Äänioikeusilmoitusta et välttämättä tarvitse mukaasi äänestyspaikalle, henkilöllisyystodistus riittää.

Vaalikelpoisuus – kuka saa olla ehdokas

Olet vaalikelpoinen eli voit asettua ehdokkaaksi hyvinvointialueesi aluevaalissa, jos täytät seuraavat edellytykset:

- kotikuntasi kuuluu siihen hyvinvointialueeseen, jonka valtuustoon aiot asettua ehdokkaaksi
- sinulla on äänioikeus jossakin hyvinvointialueessa
- sinua ei ole julistettu vajaavaltaiseksi tuomioistuimen päätöksellä.

Eräät laissa hyvinvointialueista luetellut valtion virkamiehet ja hyvinvointialueen johtavat virkamiehet ja työntekijät eivät kuitenkaan ole vaalikelpoisia aluevaaleissa.

Ehdokkaiden asettaminen aluevaaleihin

Aluevaaleissa voivat asettaa ehdokkaita

- rekisteröidyt puolueet
- äänioikeutetut, jotka ovat perustaneet valitsijayhdistyksen.

Puolueet päättävät omista ehdokkaistaan sääntöjensä mukaisesti. Jos haluat puolueen ehdokkaaksi, sinun täytyy sopia siitä puolueen kanssa.

Valitsijayhdistyksen perustamiseen tarvitaan vähintään 50 äänioikeutettua hyvinvointialueen asukasta.

Kahdella tai useammalla puolueella on oikeus muodostaa vaaliliitto. Kahdella tai useammalla valitsijayhdistyksellä on oikeus muodostaa yhteislista.

Puolueella, vaaliliitolla tai yhteislistalla saa olla hyvinvointialueella ehdokkaita enintään 1,25 kertaa se määrä kuin valtuutettuja valitaan. Valtuustoihin valitaan hyvinvointialueen asukasluvun perusteella 59–79 valtuutettua.

Kullakin ehdokkaalla on oma numero. Ehdokkaista laaditaan paperille painettu ehdokaslistojen yhdistelmä, johon ehdokkaat merkitään numerojärjestyksessä alkaen numerosta 2. Ehdokkaat on yhdistelmässä ryhmitelty puolueittain ja yhteislistoittain. Kustakin ehdokkaasta yhdistelmässä on seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero ja arvo/ammatti/toimi sekä kotikunta. Lisäksi ehdokaslistojen yhdistelmästä käy ilmi

- mitkä puolueet ovat muodostaneet vaaliliiton
- mitkä valitsijayhdistykset ovat muodostaneet yhteislistan
- mitkä puolueet eivät kuulu vaaliliittoon
- ketkä ehdokkaat ovat yhteislistan ulkopuolella olevia ehdokkaita.

Ehdokaslistojen yhdistelmät laaditaan kaikilla hyvinvointialueilla 23.12.2021. Oman hyvinvointialueesi yhdistelmä on nähtävillä muun muassa äänestyskopeissa ja oikeusministeriön vaalisivuilla (www.vaalit.fi). Jos äänestät ennakkoon muualla kuin oman hyvinvointialueesi alueella, voit pyytää vaalivirkailijalta ehdokaskirjan, jossa luetellaan kaikkien hyvinvointialueiden ehdokkaiden tiedot.

Äänestysajat

Voit äänestää joko vaalipäivänä sunnuntaina 23.1.2022 tai ennen vaalipäivää ennakkoäänestyksen aikana. Voit äänestää vain kerran. Kahdesti äänestämisestä on säädetty rangaistus rikoslaissa.

Ennakkoäänestys:

Ennakkoäänestys alkaa **keskiviikkona 12.1.2022**.

Ennakkoäänestys päättyy ulkomailla **lauantaina 15.1.2022** ja Suomessa **tiistaina 18.1.2021**. Eräissä ennakkoäänestyspaikoissa äänestysaika on lyhyempi.

Voit äänestää ennakkoon missä tahansa ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Ennakkoäänestyspaikkoja ovat

- kotimaassa kuntien määräämät ennakkoäänestyspaikat, usein esimerkiksi kuntien virastot
- useat Suomen edustustot ulkomailla

- laitokset, kuten sairaalat, sosiaalihuollon toimintayksiköt ja rangaistuslaitokset. Laitoksissa voivat äänestää vain niissä hoidettavana olevat tai niihin otetut henkilöt.
- suomalaiset laivat, jotka ovat ulkomailla ennakoäänestysaikana. Laivassa saa äänestää vain laivan henkilökunta, matkustajat eivät voi äänestää laivassa.

Äänestys vaalipäivänä:

Vaalipäivän äänestys on **sunnuntaina 23.1.2022 kello 9–20**.

Voit äänestää vaalipäivänä vain sillä äänestyspaikalla, joka on merkitty sinulle lähetettyyn äänioikeusilmoitukseen.

Kotiäänestys:

Jos kykyä liikkua tai toimia on rajoittunut siinä määrin, että et pääse ilman kohtuuttomia vaikeuksia äänestyspaikalle, voit äänestää kotona ennakoäänestysaikana.

Kotiäänestykseen pitää ilmoittautua viimeistään **tiistaina 11.1.2022** ennen kello 16. Ilmoittautuminen tehdään kotikunnan keskusvaalilautakunnalle, jonka yhteystiedot löydät äänioikeusilmoituksestasi. Samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyin edellytyksin äänestää samalla kertaa.

Kirjeäänestys:

Jos olet koko ennakoäänestyksen ajan ja vaalipäivänä ulkomailla, voit äänestää ulkomailta myös kirjeitse.

Kirjeitse äänestääksesi sinun täytyy tilata kirjeäänestysmateriaali oikeusministeriön tilauspalvelusta johonkin ulkomailla olevaan osoitteeseen. Tilauksen voi tehdä aikaisintaan kolme kuukautta ennen vaalipäivää. Äänioikeutettuna vastaat itse siitä, että tilaat kirjeäänestysasiakirjat tarpeeksi ajoissa siten, että ehdit palauttaa kirjeäänestyksen lähetekuoren kuntasi keskusvaalilautakunnalle vaalilaissa säädetyssä määräajassa.

Näin äänestät

Ennakoäänestys ja vaalipäivän äänestys tapahtuu äänestyspaikalla. Voit äänestää vain yhtä ehdokasta, joka on merkitty oman hyvinvointialueesi ehdokaslistojen yhdistelmään.

1) Todista henkilöllisyytesi vaalivirkailijalle eli näytä passi, henkilökortti, ajokortti tai muu vastaava asiakirja. Vaalivirkailija antaa sinulle äänestyslipun.

2) Mene äänestyskoppiin. Äänestyskopissa saa olla kerrallaan vain yksi henkilö.

3) Merkitse äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jota äänestät. Saat äänestää vain yhtä ehdokasta. Merkitse ehdokkaan numero äänestyslipun sisäpuolella olevaan ympyrään. Älä tee äänestyslippuun mitään muita merkintöjä. Taita äänestyslippu siten, että merkitsemäsi numero jää taitoksen sisäpuolelle eikä näy ulospäin.

4) Vie äänestyslippu kiinni taitettuna vaalivirkailijalle. Vaalivirkailija leimaa äänestyslipun.

5a) Jos äänestät äänestyspäivänä, pudota leimattu äänestyslippu vaaliurna.

5b) Jos äänestät ennakoäänestyksessä, vaalivirkailija antaa vaalikuoren, johon suljet leimatun äänestyslipun.

Jos kykysi merkitä ehdokkaan numero äänestyslippuun on oleellisesti heikentynyt, saat käyttää äänestyksessä apuna valitsemaasi avustajaa tai vaalitoimitsijaa. Avustaja ei saa olla vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö eikä ehdokkaan lähisukulainen. Avustaja on velvollinen säilyttämään vaalisalaisuuden eli pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

Lisätietoja

- Lisätietoja vaaleista antaa kunnan keskusvaalilautakunta. Henkilökohtaista äänioikeutta koskeviin kysymyksiin vastaa Digi- ja väestötietovirasto. Molempien yhteystiedot ovat äänioikeusilmoituksessa.
- Ennakoäänestyspaikkojen osoitteet ja aukioloajat, kirjeäänestyksen tilaamisen ohjeet, tiedot ehdokkaista sekä muuta tietoa vaaleista löytyy oikeusministeriön vaalisivuilla osoitteessa **www.vaalit.fi**.
- Tiedot aluevaalien ehdokkaista löydät oikeusministeriön vaalisivuilla 23.12.2021 jälkeen ja tiedot ennakoäänestyspaikoista 5.11.2021 jälkeen.

Digi- ja väestötietovirasto 12.10.2021